

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Koheesiopolitiikan tulevaisuus vuoden 2020 jälkeen”**(valmistelevalausunto)**

(2019/C 228/07)

Esittelijä: **Stefano MALLIA**Toinen esittelijä: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Lausuntopyynnöt	neuvosto – puheenjohtajavaltio Romania, 20.9.2018 kirje Romanian Eurooppa-asioiden varaministeriltä Victor Negresculalta
Oikeusperusta	EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava erityisjaosto	”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	8.3.2019
Hyväksyminen täysistunnossa	20.3.2019
Täysistunnon nro	542
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	71/0/1

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää koheesiopolitiikkaa keskeisenä välineenä, jonka avulla EU:ta tuodaan lähemmäksi kansalaisiaan ja unionin alueiden välisiä eroja ja ihmisten eriarvoisuutta vähennetään. Komitea on vakaasti sitä mieltä, ettei ehdotusta koheesiopolitiikan talousarvion supistamisesta kaudella 2021–2027 voida hyväksyä.

1.2 ETSK:n mielestä EU tarvitsee uuden kunnianhimoisen ja selkeän strategian, joka on yhdenmukainen YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja siihen sisältyvien kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa ja johon liittyy vahva koordinoituneen aukottoman jatkuvuuden takaamiseksi poliittisten syklien välillä. Koheesiopolitiikan on oltava erottamaton osa tällaista kunnianhimoista strategiaa, ja siksi itse koheesiopolitiikkaa on kehitettävä niin, että se tarjoaa tarvittavat keinot ilmastonmuutoksen, uuden teknologian omaksumisen, kilpailukyyn parantamisen ja onnistuneen kestävä kehitykseen siirtymisen kaltaisiin tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi siten, että samalla luodaan laadukkaita työpaikkoja.

1.3 Kun ryhdymme kipeästi kaivattuihin toimiin sen varmistamiseksi, että koheesiopolitiikka vastaa tulevaisuuden tarpeita, on tärkeää pitää mielessä tämän päivän yhteiskuntaan edelleen voimakkaasti vaikuttavat haasteet. Komitea tarkoittaa näillä erityisesti sosiaalisia ongelmia, kuten vähemmistöjen ja tiettyjen etnisten ryhmien syrjäytymistä ja syrjintää sekä perheväkivaltaa, taloudellisia ongelmia, jotka liittyvät esimerkiksi mahdollisuuksiin saada rahoitusta ja kehittää osaamistaan, ja ympäristöhaasteita, jotka liittyvät mm. ilmansaasteiden vähentämiseen ja jätehuoltoon.

1.4 EU:n koheesiopolitiikassa tulee soveltaa vahvaa alueellista lähestymistapaa tavoitteena antaa tarpeellisilla välineillä jokaiselle alueelle mahdollisuudet parantaa kilpailukykyään kestävällä tavalla. ETSK katsoo, että kaikkien alueiden on voitava saada rahoitusta. Toisaalta komitea on eittämättä pettynyt rajatylittävän dynamiikan heikkenemiseen koheesiopolitiikan yhteydessä.

1.5 Jotta Eurooppa voi siirtyä taloudellisen kehityksen seuraavalle tasolle, koheesiopolitiikassa on omaksuttava investointien ja politiikkatoimien suhteen alueellisesti yhä eriytetty lähestymistapa. ETSK uskoo, että toiminnasta voisi näin tulla alueellisesti räätälöidymmää, jolloin tukea ohjautuisi samanaikaisesti sekä kaikkein syrjäisimpien ja harvaan asuttujen alueiden (erittäin alhainen väestötiheys, saaristo- ja vuoristoalueet jne.) että väkirikkaiden ja silti haasteiden kanssa kamppailevien toiminnallisten taajama-alueiden kehittämiseen.

1.6 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että yhteyttä talouspolitiikan EU-ohjaukseseen vahvistetaan, ja kehottaa myös nivomaan toimet yhteen maakohtaisten suositusten kanssa rakenneuudistusten edistämiseksi. Komitea odottaa niin ikään, että EU-tason ja jäsenvaltioiden investointistrategiat kytetään vahvemmin toisiinsa. On tärkeää, etteivät rahastot korvaa jäsenvaltioiden toimia vaan täydentävät niitä. Oleellista on myös, että jäsenvaltiot harkitsevat onnistuneiksi osoittautuneiden hankkeiden jatkamista.

1.7 ETSK katsoo, että sääntelypaketin pitäisi olla paljon yksinkertaisempi ja että rahastojen mikrohallinnointia pitäisi välttää. Suhteellisen suppeiden toimenpideohjelmien hallintomenettelyt olisi eriytettävä paljon laajempien ohjelmien menettelyistä. Komitea kehottaa jäsenvaltioita levittämään tietoa nykyisten sääntelykehysten tarjoamasta mahdollisuudesta käyttää yksinkertaistettua menettelyä, kun haetaan rahoitusta pienimuotoisiin hankkeisiin, mutta kannustaa komissiota tutkimaan myös muita mahdollisuuksia helpottaa pienempien toimijoiden osallistumista.

1.8 ETSK kannattaa rahoitusvälineiden käyttöä mutta kehottaa komissiota varmistamaan, että tällaisia välineitä suunniteltaessa testataan perusteellisesti niiden soveltuvuus kaikille jäsenvaltioille ja pk-yritysten ja kansalaisjärjestöjen käyttöön.

1.9 Yksi koheesiopolitiikan suurimmista ongelmista on tehokkaan viestinnän puute. ETSK kehottaa komissiota jatkamaan voimassa olevien julkistamisvelvoitteiden uudelleentarkastelua ja vahvistamaan niitä huomattavasti ottaen huomioon nykyaikaiset digitaalisen viestinnän välineet.

1.10 Sekä komission että jäsenvaltioiden on korkea aika lakata latelemasta latteuksia kumppanuusperiaatteesta ja varmistaa toden teolla, että kansalaisyhteiskunta voi osallistua kaikissa vaiheissa tehokkaasti ja mielekkäästi koheesiopolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon. Tämä olisi toteutettava hyödyntäen paikallistason onnistuneita kumppanuuskokemuksia.

1.11 ETSK huomauttaa, että kansalaisyhteiskunnan organisaatiot eivät voi osallistua EU:n tasolla suunnitelmallisesti koheesiopolitiikan täytäntöönpanon seurantaan. Se suosittaaakin painokkaasti, että komissio **perustaa eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan koheesiofoorumin**, johon osallistuu työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden sidosryhmien edustajia. Foorumin kautta komissio voi kuulla työmarkkinaosapuolia ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita vuosittain koheesiopolitiikan täytäntöönpanon edistymisestä läpi ohjelmakausien.

2. Yleistä

2.1 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 174 artiklan ⁽¹⁾ mukaan EU:n koheesiopolitiikan tehtävänä on lujittaa taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta vähentämällä alueiden välisiä kehityseroja. Tämän tehtävänannon on oltava kaikkien koheesiopolitiikan alalla toteutettavien toimien ytimessä, ja komission on vahvistettava se koheesiopolitiikan täytäntöönpanosta vastaavien jäsenvaltion viranomaisten kanssa.

2.2 Globalisaation ja uusien ja tulevien teknologioiden takia lähestyvät muutokset, jotka alkavat vähitellen tuntua yhteiskunnassa, edellyttävät sopeutumista, johon vain harvat maat ovat toistaiseksi ryhtyneet juurta jaksan. Siirtyminen uusia ja tulevia teknologioita hyödyntäviin uudenlaisiin talousmalleihin on tärkeää toteuttaa hallitusti. ETSK uskoo, että koheesiopolitiikan avulla kyetään osaltaan vastaamaan nouseviin uusiin haasteisiin, ja se pitää tätä politiikkaa keskeisenä välineenä, jonka avulla EU:ta tuodaan lähemmäksi kansalaisiaan ja unionin alueiden välisiä eroja ja ihmisten eriarvoisuutta vähennetään.

2.3 EU:n talousarvio muodostaa pienen osan unionin kaikista julkisista menoista: sen osuus on alle 1 prosentti EU:n 28 jäsenvaltion tuloista ja vain noin 2 prosenttia julkisista menoista. Kaudella 2014–2020 unionin talousarvio on suuruudeltaan 0,98 prosenttia EU:n bruttokansantulosta. Koheesiopolitiikan osuus unionin kokonaistalousarviosta on ollut kyseisenä aikana noin 35 prosenttia ⁽²⁾.

2.4 ETSK on vakaasti sitä mieltä, ettei ehdotusta koheesiopolitiikan talousarvion supistamisesta kaudella 2021–2027 voida hyväksyä. Koheesiopolitiikka on yksi EU:n konkreettisimmista politiikoista, ja sillä on potentiaalisesti merkittävä suora yhteys kansalaisten elämään. Emme voi vaatia ihmisiä tukemaan voimakkaammin Euroopan unionia ja samalla vähentää tällaisen tärkeän politiikan määrärahoja. On silti äärimmäisen tärkeää, etteivät koheesioinvestoinnit korvaa jäsenvaltioiden toimia vaan täydentävät niitä sekä valtio- että aluetasolla.

⁽¹⁾ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 artikla

⁽²⁾ COM(2017) 358 final, Pohdinta-asiakirja EU:n rahoituksen tulevaisuudesta

2.5 Euroopan parlamentin esittämien vastaavien kehotusten mukaisesti ETSK kannustaa komissiota esittämään vuoden 2020 jälkeiselle ajalle vahvaa ja vaikuttavaa koheesiopolitiikkaa ja edistämään tähän liittyviä pyrkimyksiä ⁽³⁾.

2.6 Samaan aikaan ETSK kehottaa jäsenvaltioita pyrkimään yhteisymmärrykseen nykyistä laajemmasta EU:n omien varojen järjestelmästä, jonka avulla voidaan varmistaa, että unionin talousarvioresurssit ovat riittävät ja että se pystyy niiden avulla vastaamaan laajempiin tulevaisuuden haasteisiinsa.

2.7 Vaikka koheesiopolitiikan budjetti on kaiken kaikkiaan suhteellisen pieni, tämä politiikka on osoittanut selvän lisäarvonsa. Sen kautta ohjataan vuosina 2014–2020 yli 480 miljardia euroa investointeihin, joiden ansiosta voidaan muun muassa myöntää tukea yli miljoonalle yritykselle ja tarjota 42 miljoonalle kansalaiselle parempia terveydenhuoltopalveluja, 25 miljoonalle kansalaiselle suojaa torjumalla tulvia ja tulipaloja, lähes 17 miljoonalle EU:n kansalaiselle jätevesihuolto ja 15 miljoonalle kotitaloudelle laajakai-stayhteys sekä luoda yli 420000 uutta työpaikkaa. Lisäksi 5 miljoonaa eurooppalaista voi osallistua koulutukseen ja elinikäisen oppimisen ohjelmiin ja 6,6 miljoonaa lasta pääsee uuteen, moderniin kouluun tai päiväkotiin. ETSK:n näkemyksen mukaan koheesiopolitiikassa tulee hyödyntää paikallisia esimerkkejä kansalaisten onnistuneesta osallistumisesta.

2.8 Koheesiopolitiikka on niin ikään osoittautunut useissa jäsenvaltioissa tärkeimmäksi julkisten investointien lähteeksi ⁽⁴⁾. Myös välilliset vaikutukset niiden parannusten johdosta, joita koheesiopolitiikan vaatimusten (esimerkiksi avoimuus, vastuuvollisuus tai yhtäläiset mahdollisuudet) täyttämiseksi on tehty, ovat hyödyttäneet eurooppalaisia huomattavasti.

2.9 Euroopan unioni on edistynyt merkittävästi SEUT-sopimuksen mukaiseen taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseen tähtäävien toimien kehittämisessä ja toteuttamisessa, mutta yleiseen sopuun kehitettyyn on vielä pitkä matka.

2.10 Euroopassa, etenkin alhaisen tulotason maissa, on päästy sitten talouskriisin jälkeen nauttimaan talouskasvusta, ja asukas-kohtaisen bkt:n erot eri alueiden välillä ovat vihdoin kaventumassa ⁽⁵⁾. Alueelliset erot ovat kuitenkin edelleen suuria ja joissakin tapauksissa jopa kasvussa. Tuottavuus on suurempaa pisimmälle kehittyneissä maissa, ja niiden selviytymiskyky ja kilpailukyky globalisoituneessa maailmassa on selvästi parempi kuin heikommin kehittyneillä jäsenvaltioilla. Tästä seuraa, että väestön sosiaaliset olot eriytyvät: köyhyyttä on tietyillä alueilla enemmän, ja mm. syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden määrä ja tilanne sekä sosiaalisen suojelun ja koulutuksen saatavuus ja laatu vaihtelevat.

2.10.1 ETSK katsookin, että taloudellisten ja sosiaalisten erojen nykyistä selvemäksi vähentämiseksi koheesiopolitiikan investoinneilla on edistettävä edelleen innovointia, työllisyyttä, sosiaalista osallisuutta, ympäristönsuojelua, osallistavaa koulutusta, terveydenhuoltoon liittyviä ohjelmia ja infrastruktuuria, huipputeknologiaa ja kaikkien saatavilla olevaa teknologiaa sekä tehokkaita liikenneverkkoja ja -infrastruktuuria, jotta voidaan parantaa yleisesti pääsyä työmarkkinoille ja luoda sisämarkkinat, jotka vauhdittavat kaikilla alueilla kasvua, tuottavuutta ja erikoistumista suhteellisia etuja tarjoaville aloille.

2.10.2 Globalisoituneessa maailmassa yritysten on kilpailtava niin matalan kustannustason maissa sijaitsevien yritysten kuin erittäin innovatiivistenkin yritysten kanssa. EU:n on tuettava uudistuksia, joilla edistetään investoinneille suotuisaa ympäristöä, jossa yritykset voivat menestyä ja kansalaiset pääsevät nauttimaan paremmista työoloista. Koheesiovaroja olisi käytettävä parempien puitteiden luomiseen startup-yrityksille, yrittäjille ja innovatiivisille pk-yrityksille, perheyriyten entistä tehokkaampaan tukemiseen ⁽⁶⁾ sekä monimuotoisuuden edistämiseen (sukupuolijakauma, vammaiset henkilöt, etniset vähemmistöt jne.), jotta kilpailukyky paranisi ja yhteiskuntavastuun kantaminen tehostuisi.

2.11 Ympäristötavoitteet (käytetään vähemmän ja puhtaampaa energiaa, kehitetään tehokkaammin toimivaa infrastruktuuria, vähennetään saasteita jne.), rajatylittävät turvallisuuskysymykset, koulutus, sosiaalinen osallisuus, esteettömyys vammaisten henkilöiden kannalta, liikenne, julkiset palvelut ja yleensä tavaroiden, palvelujen, ihmisten ja pääoman vapaan liikkuvuuden esteiden poistaminen ovat monelta osin yhä kysymyksiä, joissa olisi hyötyä alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamisesta.

2.11.1 ETSK katsoo siksi, että kaikkien alueiden on voitava saada rahoitusta. EU:n koheesiopolitiikan pitää olla erottamaton osa Euroopan investointistrategiaa, ja siinä tulee soveltaa vahvaa alueellista lähestymistapaa tavoitteena antaa tarpeellisilla välineillä jokaiselle alueelle mahdollisuudet parantaa kilpailukykyään. Sen pitää johtaa taloudelliseen ja rakenteelliseen muutokseen ja luoda kestävä perusta kaikille alueille niiden omien vahvuuksien pohjalta ⁽⁷⁾.

⁽³⁾ Ks. Euroopan parlamentin mietintö

⁽⁴⁾ COM(2017) 358 final, Pohdinta-asiakirja EU:n rahoituksen tulevaisuudesta

⁽⁵⁾ Minun alueeni, minun Eurooppani, meidän tulevaisuutemme: Seitsemäs taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus

⁽⁶⁾ EUVL C 81, 2.3.2018, s. 1.

⁽⁷⁾ https://www.businesseuroppe.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/ecofin/2017-06-09_eu_cohesion_policy.pdf

2.12 Yhteisen eurooppalaisen alueen rakentamisen ytimessä oleva Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg) on kaikkine osa-alueineen – rajatylittävä, valtioiden välinen ja alueiden välinen yhteistyö ja naapurimaiden osallistuminen – Euroopan yhdyntymisen kivijalka: sillä estetään rajojen muuttuminen muureiksi ja lähennetään eurooppalaisia toisiinsa, autetaan ratkaisemaan yhteisiä ongelmia, helpotetaan ajatusten ja vahvuuksien jakamista ja edistetään yhteisiin tavoitteisiin tähtääviä strategisia aloitteita⁽⁸⁾. ETSK pitää näin ollen olennaisen tärkeänä, että jäsenvaltiot jatkavat yhteisiä toimiaan sekä toimintakäytäntöjen ja -strategioiden vaihtoa.

2.12.1 ETSK pitää kuitenkin valitettavana⁽⁹⁾, että koheesiopolitiikka ei vielä kukaan tarjoa kattavia ratkaisuja haasteisiin, joiden kanssa SEUT-sopimuksen 174 artiklassa mainitut rakenteelliset ja pysyvät haitoista kärsivät alueet (erittäin alhainen väestötiheys, saaristo- ja vuoristoalueet jne.) kamppailevat. Komitea katsoo, että olisi kehitettävä uusi mekanismi, jonka avulla nämä alueet voivat vastata tehokkaasti nimenomaan niitä koskeviin monitahoisiin haasteisiin. Tämä ei voi jäädä yksinomaan kansallisten viranomaisten toimivallan piiriin, ja ETSK onkin sillä kannalla, että koheesiopolitiikan puitteissa on edistettävä komission, jäsenvaltioiden sekä alueellisten ja paikallisten sidosryhmien välistä yhteistyötä pohdittaessa sitä, miten kullakin alueella toimitaan.

2.13 Mitä tulee harvaan asuttuihin ja syrjäisimpiin alueisiin, EU:n tulee pyrkiä ensisijaisesti vahvistamaan niiden siteitä Manner-Eurooppaan ja lujittamaan niiden asukkaiden tunnetta kuulumisesta Eurooppa-hankkeeseen. Harvaan asuttujen ja syrjäisimpien alueiden erityistukea ei äärimmäisen tiukasta budjettitilanteesta huolimatta saa leikata. Näiden alueiden on saatava käyttöönsä riittävät taloudelliset resurssit, jotta ne voivat saavuttaa EU:n yhteiset tavoitteet ja jotta voidaan kompensoida niiden asemaa heikentäviä tekijöitä, erityisesti niitä, jotka johtuvat alueiden syrjäisestä sijainnista⁽¹⁰⁾ tai erittäin alhaisesta väestötiheydestä. Väestörakenteeseen liittyvät ja maantieteelliset tekijät tuleekin ottaa huomioon, kun tehdään arvioita ja päätöksiä varoja jakamisesta ("Berliinin menetelmä"), temaattisen keskittämisen vaatimuksista ja osarahitusosuuksista (1 – kehittyneimmät alueet, 2 – siirtymäalueet ja 3 – vähemmän kehittyneet alueet). Kun nämä tekijät otetaan lukuun, epäsuotuisassa asemassa olevat harvaan asutut alueet ja syrjäisimmät alueet voivat saada kompensatiota riittävän rahoituksen ja investointien joustavan suuntaamisen muodossa.

2.14 Yli puolet maailman väestöstä asuu nykyisin taajamissa, ja tämän osuuden ennakoidaan nousevan 70 prosenttiin vuoteen 2050 mennessä⁽¹¹⁾. Taloudellinen toiminta on näillä alueilla erittäin vilkasta, ja on olennaisen tärkeää, että ne tarjoavat asukkailleen kestävän ja laadukkaan elinympäristön. ETSK katsookin, että kyseisiin alueisiin pitäisi kiinnittää koheesiopolitiikassa huomiota jatkosakin, mutta kannustaa niitä myös kehittämään fyysistä ympäristöään (esim. monikeskuksinen kehitys, kaupunkien ja maaseudun väliset yhteydet).

3. Vahvempi visio ja selkeämpi, joustavampi ja tehokkaampi kehys

3.1 ETSK:n mielestä EU tarvitsee uuden kunnianhimoisen ja selkeän strategian, joka on yhdenmukainen YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja siihen sisältyvien kestävän kehityksen tavoitteiden sekä unionin muiden maailmanlaajusten sitoumusten, kuten kansainvälisten sopimusten (esim. Pariisin sopimukset) ja YK:n yleissopimusten (esim. YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista), kanssa ja johon liittyy vahva koordinoitumekanismi aukottoman jatkuvuuden takaamiseksi poliittisten syklien välillä. Komitea onkin erittäin tyytyväinen tätä asiaa koskevana keskustelunavauksena toimivaan komission uuteen pohdinta-asiakirjaan, jonka aiheena on Euroopan saattaminen kestävämmälle pohjalle vuoteen 2030 mennessä.

3.2 Koheesiopolitiikan on oltava erottamaton osa tällaista kunnianhimoista strategiaa, ja siksi itse koheesiopolitiikkaa on kehitettävä siten, että se vastaa tulevaisuuden tarpeita eli tarjoaa tarvittavat keinot ilmastonmuutoksen, uuden teknologian omaksumisen, kestävän kehityksen saavuttamisen ja laadukkaiden työpaikkojen luomisen kaltaisiin tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi.

3.3 Kun pyritään takaamaan, että koheesiopolitiikka vastaa tulevaisuuden vaatimuksia, ETSK kehottaa neuvostoa ja Euroopan parlamenttia jatkamaan työtä koheesiopolitiikan määrärahojen jakojärjestelmän tarkistamiseksi ja erityisesti ottamaan huomioon muitakin (bkt:tä laajempia) kriteereitä. Tällaisten kriteerien tulisi liittyä esimerkiksi eriarvoisuuteen, muuttoliikkeeseen, nuoriso- ja muuhun työttömyyteen, kilpailukykyyn, ilmastonmuutokseen, työoloihin ja väestörakenteeseen.

3.4 Kun ryhdymme kipeästi kaivattuihin toimiin sen varmistamiseksi, että koheesiopolitiikka vastaa tulevaisuuden tarpeita, on tärkeää pitää mielessä tämän päivän yhteiskuntaan edelleen voimakkaasti vaikuttavat haasteet. Komitea tarkoittaa näillä erityisesti sosiaalisia ongelmia, kuten vähemmistöjen ja tiettyjen etnisten ryhmien syrjäytymistä ja syrjintää sekä perheväkivaltaa, taloudellisia ongelmia, jotka liittyvät esimerkiksi mahdollisuuksiin saada rahoitusta ja kehittää osaamistaan, ja ympäristöhaasteita, jotka liittyvät mm. ilmansaasteiden vähentämiseen ja jätehuoltoon.

3.5 Jotta unionin strateginen suunnittelu ja hallinnointi olisi tehokkaampaa edellä mainittua strategiaa kehitettäessä, ETSK kehottaa komissiota ottamaan lisäksi huomioon alueellisessa toimintasuunnitelmassa⁽¹²⁾ ja Leipzigin peruskirjassa⁽¹³⁾ käsitellyt erilaiset strategiset osatekijät. Näitä asiakirjoja tarkistetaan parhaillaan EU:n neuvoston tulevan puheenjohtajavaltion Saksan koordinoimana.

⁽⁸⁾ EUVL C 440, 6.12.2018, s. 116.

⁽⁹⁾ EUVL C 209, 30.6.2017, s. 9.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 161, 6.6.2013, s. 52.

⁽¹¹⁾ <http://www.un.org/en/development/desa/news/population/world-urbanization-prospects-2014.html>

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/communications/2011/territorial-agenda-of-the-european-union-2020

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/themes/urban/leipzig_charter.pdf

4. Yhdennetty ja koordinoitu toteutus

4.1 ETSK katsoo, että EU:ssa (ei ainoastaan unionin tasolla vaan myös jäsenvaltioiden kanssa ja niiden sisällä) on pyrittävä selkeyttämään ja yksinkertaistamaan hallinnollisia toimivaltuuksia, sillä näin vastualueet voidaan määrittää ja niiden hoitamista voidaan seurata nykyistä tehokkaammin. Kun tämä on tehty, eurooppalaisten viranomaisten on tehostettava yhteistyötään ja valmiuksiaan.

4.1.1 ETSK suhtautuu tätä ajatellen myönteisesti siihen, että yhteyttä talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon⁽¹⁴⁾ vahvistetaan, ja kehottaa myös nivomaan toimet yhteen maakohtaisten suositusten kanssa rakenneuudistusten edistämiseksi. Komitea on samaa mieltä siitä, että on niin ikään tärkeää varmistaa kaikilta osin täydentävyys ja koordinointi uuden ja parannetun uudistusten tukiohjelman kanssa. Se korostaa tarvetta ottaa käyttöön parannettu hallintomekanismi, joka kattaa myös aluetason.

4.2 Euroopan unionin on pyrittävä luomaan koheesiopolitiikkansa täytäntöönpanolle yksinkertaisempi, joustavampi ja tehokkaampi kehys. EU:n yhtenä tulevana tavoitteena tulee olla, että eri koheesiopolitiikkarahastoja (maalous, sosiaalikeskustukset, aluekehitys jne.) ohjaavat yhdet ja samat säännöt, jotka kannustavat voimakkaasti integroimaan investointeja tarjoamalla yksinkertaisia ratkaisuja. ETSK peräänkuuluttaa myös vahvempaa synergiaa muiden rahoitusohjelmien ja välineiden kanssa (Horisontti 2020, Verkkojen Eurooppa -väline jne.) ja niiden välillä.

4.3 Kun keskeisten (sosiaalisiin kysymyksiin, ympäristöön, talouteen jne. liittyvien) haasteiden eri puolia käsitellään yhdenmukaisesti, voidaan vastata paremmin todellisiin tarpeisiin. ETSK kannustaa jäsenvaltioita valmistelemaan ja toteuttamaan useista rahastoista rahoitettavia ohjelmia.

4.4 ETSK katsoo, että on oleellista omaksua paikallistason lähestymistapa. Lisäksi se korostaa, että paikallistason kumppanien kutsuminen mukaan kartoittamaan paikallisia mahdollisuuksia ja tarpeita sekä toteuttamaan toimia kaikkien paikallisten toimijoiden kumppanuuden pohjalta, jotta voidaan vastata havaittuihin erityistarpeisiin, on kannustamisen ja vahvistamisen arvoinen lähestymistapa. Kuten komissio on aivan oikein todennut, ”seuraavalle talouskehityksen tasolle ei voida yltää soveltamalla kaikille samanlaista politiikkaa vaan se edellyttää alueellisesti eriytettyjä investointeja ja politiikkatoimia”⁽¹⁵⁾.

4.5 ETSK kehottaa ottamaan kehittyneimpien alueiden ja siirtymäalueiden osarahoitusosuuksia ja temaattisen keskittämisen vaatimuksia punnittaessa huomioon sosiaaliset tekijät (esim. eriarvoisuus, köyhyys, muuttoliike ja koulutustaso). Kun nämä otetaan lukuun hanketasolla, mahdollistetaan investoiminen sellaisiin toimiin, joilla autetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia (esim. vammaisia henkilöitä, maahanmuuttajia ja ilman huoltajaa olevia alaikäisiä). Heitä on suhteettoman paljon EU:n kehittyneimissä kaupungeissa ja kehittyneimmillä alueilla, eivätkä kyseiset toimet ole siellä tukielpoisia tai yhteisrahoitusosuus on kohtuuttoman korkea.

4.6 ETSK:n mielestä on olennaista nivoa nykyistä paremmin toisiinsa eri aluetasojen erilaiset koheesiopoliittiset aloitteet (strategiat ja ohjelmat) – sekä horisontaalisesti (esim. makroalustrategiat valtioiden välisten ohjelmien kanssa) että vertikaalisesti (eri aluetasojen välillä).

4.7 Jos koheesiopolitiikkaa halutaan jatkossakin toteuttaa pääasiassa erilaisten hankkeiden muodossa, myös sen oikeudellisen täytäntöönpanokehityksen valmistelua on yksinkertaistettava. Vuoden 2020 jälkeistä yksinkertaistamista käsittelevän korkean tason työryhmän johtopäätösten⁽¹⁶⁾ mukaisesti ETSK katsoo, että sääntelypaketin pitäisi olla paljon yksinkertaisempi ja että rahastojen mikrohallinnointia pitäisi välttää. Komitea tiedostaa mahdollisen houkutuslisät tehokkuutta hallinnointia keskittämällä, mutta se kehottaa komissiota kuitenkin pidättymään tästä ja tarjoamaan tarvittavat välineet, joiden avulla varoja voidaan hallinnoida hajautetusti.

4.8 Olisi otettava huomioon, että varsinkin pienten jäsenvaltioiden ja alueiden hallinnollisiin valmiuksiin saattaa kohdistua vakavaa painetta ohjelmakausien alkuvaiheissa. ETSK pitää erittäin tärkeänä vähentää tuntuvasti edunsaajiin kohdistuvaa tarpeetonta hallinnollista taakkaa (hankehakemuksen teosta hankkeen loppuun saakka). Tässä yhteydessä tulee kuitenkin säilyttää laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden korkea varmuustaso.

4.9 Kokemus on osoittanut, että pienillä hankkeilla (alle 100000 euroa) voi hyvin usein olla suuri vaikutus yhteiskunnan heikko-osaisimpiin. Samoilla väestöryhmillä on kuitenkin usein suuria vaikeuksia hakea kyseistä rahoitusta. ETSK kehottaa tätä huomioon ottaen jäsenvaltioita levittämään tietoa nykyisten sääntelykehysten tarjoamasta mahdollisuudesta käyttää yksinkertaistettua menettelyä, kun haetaan rahoitusta pienimuotoisiin hankkeisiin, mutta kannustaa komissiota tutkimaan myös muita mahdollisuuksia helpottaa pienempien toimijoiden osallistumista.

⁽¹⁴⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/qe-02-17-362-en-n.pdf> ja <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/qe-01-14-110-en-c.pdf>

⁽¹⁵⁾ Euroopan komissio (2017), *Competitiveness in low-income and low-growth regions: The lagging regions report*, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, SWD(2017) 132 final, Bryssel 10.4.2017.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/newsroom/pdf/simplification_proposals.pdf

4.10 Mitä tulee rahoitusvälineiden lisääntyvään käyttöön koheesiopolitiikan toteuttamisvälineenä, ETSK kannattaa sitä mutta kehottaa komissiota varmistamaan, että tällaisia välineitä suunniteltaessa testataan perusteellisesti niiden soveltuvuus 1) kaikille jäsenvaltioille sekä 2) pk-yrityksille ja kansalaisjärjestöille. Jos havaitaan tilanteita, joissa soveltuvuus on puutteellista, on otettava käyttöön vaihtoehtoisia tai korvaavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, ettei yksikään jäsenvaltio tai yhteisö joudu muita heikompaan asemaan.

4.11 ETSK katsoo, että tiettyjen täytäntöönpanoon liittyvien näkökohtien (markkinoinnin, tapahtumien teknisen toteutuksen jne.) laadulliseksi kehittämiseksi julkisen sektorin olisi pyydettävä neuvoja kansalaisyhteiskunnalta ja yksityiseltä sektorilta voidakseen hyödyntää valmistelun yhteydessä niiden käytännön kokemusta. Julkishallinnon yleishenkilöstöön kuuluvien ei ehkä voida odottaa olevan jyvällä kaikista asianhaaroista, jotka on otettava huomioon, jotta tietyistä "tuotteista" tulisi sekä suosittu että hyödyllinen.

4.12 ETSK katsoo, että indikaattoreiden Euroopan laajuiseksi yhdenmukaistamiseksi on toteutettava lisätoimenpiteitä. On olennaisen tärkeää kehittää seurantajärjestelmä, jossa monia eri näkökohtia käsittävät tulokset esitetään sekä päättäjille että suurelle yleisölle helpolukuisessa muodossa.

4.13 Tulevalla koheesiopolitiikalla olisi myös tuettava uusia tapoja yhdistää toisiinsa yritystoiminta ja myönteiset sosiaaliset ja ympäristövaikutukset. Tältä osin Euroopan unionin on oleellista lisätä yhteisötalouden kehittämiseen suunnattavaa tukea.

5. Tehokkaampi yleinen viestintä

5.1 Yksi koheesiopolitiikan suurimmista ongelmista on tehokkaan viestinnän puute, joka koskee politiikan puitteissa rahoitettuja hankkeita aivan liian usein. Komissio on kyllä antanut erilaisia viestintäohjeita, mutta on selvää, että ne eivät ole läheskään riittäviä. Tietoisuus siitä, että tietyt hankkeet on toteutettu ja että ne ovat itse asiassa EU:n rahoittamia, on usein vähäistä tai puuttuu kokonaan, ja tämän johdosta koheesiopolitiikkaa ei juurikaan arvosteta. ETSK kehottaa komissiota jatkamaan voimassa olevien julkistamisvelvoitteiden uudelleentarkasteluun liittyviä toimia ja vahvistamaan velvoitteita huomattavasti ottaen huomioon nykyaikaiset digitaalisen viestinnän välineet. Parhaita käytäntöjä tarjoavia hankkeita pitäisi hyödyntää nykyistä ahkerammin käytännön esimerkeinä kannustettaessa yhä laajempaan ja tehokkaampaan varojen käyttöön.

5.2 Tapaa mitata koheesiopolitiikan vaikutuksia sellaisiin asioihin kuin sosiaalinen osallisuus, kansalaisten elämänlaatu ja työolot, yritysten kilpailukyyn paraneminen tai julkishallinnon palvelujen kohentuminen on parannettava. Vaikutuksista on viestittävä EU:n kansalaisille sellaisella tavalla, että he voivat ymmärtää toimintapolitiikan onnistumiset ja epäonnistumiset.

5.3 ETSK pyytää komissiota laatimaan strategisen viestintäsuunnitelman yhteistyössä kaikkien asiaankuuluvien kumppanitoimien kanssa, vammaisjärjestöt mukaan luettuina. Komitea katsoo myös, että parhaita käytäntöjä koskevan tiedon on oltava helposti saatavilla.

6. Kumppanuuden varmistaminen kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden sidosryhmien kanssa

6.1 ETSK tähdentää monitasoisen hallinnon merkitystä. Sen yhteydessä tulee vahvistaa kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden sidosryhmien järjestelmällistä osallistumista varojen käytön suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja seurantaan. Sekä komission että jäsenvaltioiden on korkea aika lakata latelemasta latteuksia tästä näkökohdasta ja varmistaa toden teolla, että kansalaisyhteiskunta voi osallistua kaikissa vaiheissa tehokkaasti ja mielekkäästi koheesiopolitiikan suunnitteluun ja täytäntöönpanoon. Tämä edellyttää kansallisten viranomaisten vastuuvollisuuden vahvistamista sekä varojen tehokkaampaa ja tarkoituksenmukaisempaa käyttöä.

6.2 ETSK kehottaa tarkistamaan ja päivittämään kumppanuutta koskevia eurooppalaisia käytäntöjä välittömässä vuorovaikutuksessa kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Komitea pyytää myös tekemään käytäntönsäännöistä sitovat. Sääntöjä olisi ETSK:n mielestä noudatettava kaikilta osin kaikilla tasoilla ja vahvistettava vanhoilla takeilla ja toimenpiteillä, joilla taataan niiden aukoton täytäntöönpano.

6.3 ETSK on vakuuttunut siitä, että paikallisyhteisöjen omiin kehittämishankkeisiin pohjautuva lähestymistapa voisi tarjota lukuisia etuja ja tuottaa hyviä tuloksia eurooppalaisena välineenä, joka mahdollistaa yhdenmukaisen paikallisen kehittämisen ja kansalaisten ja heitä edustavien organisaatioiden osallistumisen ruohonjuuritasolla⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/advantages-community-led-local-development-clld-approach>

6.4 Kumppanuustaitojen ja kumppanuuden tehokkuuden lisäämiseksi ETSK kaipa valmiuksien kehittämiseen ja teknisen apuun liittyviä toimenpiteitä, jotka on suunnattu taajama-alueilla toimiville ja muille viranomaisille, talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoille, kansalaisyhteiskunnan organisaatioille ja asiaankuuluville edustuselimille, ympäristöalalla toimiville kumppaneille sekä tahoille, jotka vastaavat sosiaalisen osallisuuden, perusoikeuksien, vammaisten henkilöiden oikeuksien, kroonisesti sairaiden henkilöiden oikeuksien, sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä. Komitea toivoo myös, että asianomaisten kumppaneiden konsultoimista varten perustetaan vuotuinen kuulemismekanismi.

6.5 Pienillä yrityksillä, mikroyrityksillä ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla voi yleisesti ottaen olla vaikeuksia hyödyntää EU:n rahastojen tarjoamia mahdollisuuksia, ja siksi ETSK pyytää jälleen johdonmukaista ja merkittävää tukea toimille, joilla edistetään tällaisten yritysten ja organisaatioiden tiedonsaantia, ohjausta, neuvontaa ja kykyä toimia. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon myös heikoimmassa asemassa olevien ihmisten erityistarpeet.

Bryssel 20. maaliskuuta 2019.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Luca JAHIER
